

Adroddiad i'r	Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio
Dyddiad y cyfarfod	26 Gorffennaf 2023
Aelod / Swyddog Arweiniol	Y Cyng. Gwyneth Ellis / Steve Gadd – Pennaeth Cyllid ac Archwilio
Awdur yr adroddiad	Bob Chowdhury- Prif Archwilydd Mewnol
Teitl	Y wybodaeth ddiweddaraf am Archwilio Mewnol

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1. Mae'r adroddiad hwn yn rhoi diweddariad i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar gynnydd diweddaraaf Archwilio Mewnol o ran darpariaeth gwasanaeth, darparu sicrwydd, adolygiadau a gwblhawyd, perfformiad ac effeithiolrwydd mewn ysgogi gwelliant.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1. Darparu gwybodaeth am y gwaith a wnaed gan yr Adain Archwilio Mewnol ers cyfarfod diwethaf y Pwyllgor. Mae'n galluogi'r Pwyllgor i fonitro perfformiad a chynnydd yr Adain Archwilio Mewnol yn ogystal â darparu crynodeb o adroddiadau Archwilio Mewnol er mwyn i'r Pwyllgor gael sicrwydd ar wasanaethau eraill y Cyngor a meysydd corfforaethol. Mae hyn yn galluogi'r Pwyllgor i gyflawni ei gyfrifoldebau yn unol â'i Gylch Gorchwyl. Bydd cyflawni'r cynllun archwilio yn cynorthwyo'r Pwyllgor i gael sicrwydd bod y Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn adlewyrchu amodau'r Cyngor yn briodol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1. Bod y Pwyllgor yn ystyried cynnwys yr adroddiad ac yn asesu cynnydd a pherfformiad yr Adain Archwilio Mewnol.

- 3.2. Bod y Pwyllgor yn penderfynu a oes arno angen sicrwydd pellach ynglŷn ag unrhyw rai o'r meysydd a archwiliwyd i olrhain cynnydd y cynlluniau gweithredu gwelliant.

4. Manylion yr adroddiad

- 4.1. Mae Atodiad 1 yn darparu diweddariad ar y gwaith archwilio mewnol a wnaed ers yr adroddiad diweddarau diwethaf i'r Pwyllgor ym mis Gorffennaf 2023.
- 4.2. Ers yr adroddiad diweddarau diwethaf i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, mae saith archwiliad wedi'u cwblhau, ac ni roddwyd sgôr sicrwydd isel i unrhyw un. Mae pump o'r archwiliadau wedi derbyn sgôr sicrwydd uchel neu ganolig, un lle nad oedd angen sgôr sicrwydd gan mai adolygu proses ydoedd a'r archwiliad diwethaf a gwblhawyd oedd un ar gyfer Cyngor Tref Rhuddlan.
- 4.3. Ers y diweddariad Archwilio Mewnol diwethaf ym mis Ebrill 2023, mae Archwilio Mewnol wedi symud drosodd i'r Gwasanaeth Cyllid ac Archwilio newydd, a bydd yn adrodd i Steve Gadd, Swyddog Adran 151 a'r Pennaeth Gwasanaeth.
- 4.4. Roedd un swydd wag yn yr adain Archwilio Mewnol yn ystod y 3 mis diwethaf, ond rydym yn awr wedi recriwtio ar gyfer rôl Uwch Archwilydd gyda thrydydd Llwybr Gyrfa - Archwilydd sydd am ddechrau yn y swydd ar 17 Gorffennaf 2023. Bu un aelod o'r tîm yn absennol oherwydd salwch hir dymor, ond maent wedi dychwelyd yn awr a bydd yn dda cael y swyddi'n llawn ar gyfer y dyfodol. Yn ystod y pythefnos diwethaf, rydym wedi derbyn hysbysiad gan ddau Bennaeth Gwasanaeth am dwyll ariannol posibl sydd yn golygu y bu'n rhaid i ni roi ein harchwiliadau a drefnwyd o'r neilltu a dechrau gwaith ar ddau ymchwiliad arbennig.
- 4.5. Mae'r Adain Archwilio Mewnol yn monitro perfformiad mewn cysylltiad â mynd i'r afael â chymau sy'n deillio o adolygiadau archwilio. Cyfrifoldeb y rheolwyr yw mynd i'r afael â chymau a chofnodi cynnydd ar y system rheoli perfformiad (Verto). Mae Archwilio Mewnol yn parhau i gynnal archwiliadau 'dilynol' ac yn adrodd ar gynnydd gan gyflwyno cynlluniau gweithredu sy'n deillio o archwiliadau sicrwydd isel er mwyn sicrhau bod gwelliannau angenrheidiol yn cael eu gwneud.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

5.1. Nid oes angen gwneud penderfyniad ynglŷn â'r adroddiad hwn. Nid oes cyfraniad uniongyrchol at y Blaenoriaethau Corfforaethol, ond bydd rhai prosiectau yn y Cynllun yn adolygu meysydd Blaenoriaeth Corfforaethol ac yn darparu sicrwydd ar eu darpariaeth.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1. Amherthnasol – nid oes penderfyniad na chostau yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o Effaith ar Les?

7.1. Amherthnasol – nid oes angen penderfyniad na chynnig ar gyfer newid mewn perthynas â'r adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1. Nid oes gofyn am un

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1. Ni cheir goblygiadau ariannol o ganlyniad i'r adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Os na chwblheir gwaith archwilio digonol yn ystod y flwyddyn, mae risg na fydd y Prif Archwilydd Mewnol yn gallu tynnu ar sicrwydd digonol i gyflwyno barn flynyddol gyflawn yn unol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus. Caiff archwiliadau eu blaenoriaethu i roi sylw i lywodraethu, rheoli risg a rheolaethau mewnol a bydd y cwmpas ar gyfer yr archwiliadau hyn yn canolbwyntio ar risgiau allweddol.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1. Amherthnasol - nid oes angen gwneud penderfyniad ynglŷn â'r adroddiad hwn.